

جستاری در
جرایم سازمان یافته فرامرزی

محسن غلامی ریانی

سال ۱۳۹۷

مرکز تحقیقات و مطالعات ف.مرزبانی ناجا

جستاری در جرایم سازمان یافته فرامرزی

مؤلف: محسن غلامی رزینی

ناظر و ویراستار علمی: دکتر مسیب داوری

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۷۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

انتشارات: مرزبانان

نشانی انتشارات: تهران، ابتدای بزرگراه شهید آزادی، نیابان جدی اردبیلی، فرماندهی مرزبانی ناجا، مرکز تحقیقات و مطالعات

کاربردی - تلفن ۸۱۸۳۰۷۴۴

سرشناسه: غلامی رزینی، محسن، ۱۳۶۳ -

عنوان و نام پدیدآور: جستاری در جرایم سازمان یافته فرامرزی / مؤلف: محسن غلامی رزینی؛ ناظر و ویراستار علمی:

مسیب داوری؛ [برای] ناجا، مرکز تحقیقات و مطالعات فرماندهی مرزبانی ناجا

مشخصات نشر: تهران: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، ستاد فرماندهی مرزبانی ناجا، مرکز تحقیقات و مطالعات

کاربردی، انتشارات مرزبانان، ۱۳۹۷

شابک: ۲۱۷-۷۵۵۵-۱۳۶۳-۶

مشخصات ظاهری: ۲۳۴ ص

یادداشت: کتابنامه - ص ۳۰-۱۳۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: Transnational Crime

موضوع: جرایم فراملی

موضوع: Organized Crime

موضوع: جرایم سازمان یافته

موضوع: Organized Crime - law and Legislation

موضوع: جرایم سازمان یافته - قوانین و مقررات

موضوع: International Crimes

موضوع: جرایم بین المللی

موضوع: Organized Crime-law and Legislation-Iran

شناسه افزوده: داوری، مسیب، ۱۳۴۹، ناظر و ویراستار علمی

شناسه افزوده: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. ستاد فرماندهی مرزبانی ناجا. مرکز تحقیقات و مطالعات کاربردی.

انتشارات مرزبانان

پیشگفتار

جرایم سازمان یافته، خطرناک‌ترین نوع جرائم هستند که به خاطر ویژگی‌های خاص خود، امنیت اقتصادی، اجتماعی و حتی سیاسی جامعه را با تهدید مواجه می‌سازند. این نوع جرایم، همزمان با پیشرفت علم و فناوری در عرصه جهانی، به اشکال نوین خودنمایی کرده و به سبب پیچیدگی ساختار گروه‌های مجرمانه، شبکه سازی سازمان‌های جهانی و هم‌دستان آنها در فعالیت‌های مشترک در سراسر جهان، پدیده بسیار خطرناکی است که تأثیرات شگرفی بر اقتصاد، سیاست، امنیت و در نهایت کل جوامع ملی و بین‌المللی می‌گذارد.

در علم جرم‌شناسی، جرایم سازمان یافته فرامرزی شامل: فعالیت‌های مجرمانه‌ی شدید توسط گروه‌های مجرمانه‌ای است که دارای سبک‌های منسجم و پیچیده با ویژگی‌های خاص خود هستند و برای کسب منافع مالی یا قدرت، مرتکب جرم‌های گوناگون می‌شوند. امروزه با توجه به توسعه‌ی صنایع مربوط به ارتباطات و حمل و نقل بین‌المللی، این گونه جرایم فقه و - و در عرصه‌ی بین‌المللی نیز گسترانیده‌اند. از جمله عواملی که در گسترش جرایم سازمان یافته در خارج از مرزها مؤثر بوده و به آن جنبه فرامرزی بخشیده است، توسعه صنایع مربوط به ارتباطات سریع از راه دور، کامپیوتری شدن آن، جهانی شدن اقتصاد و آزادی آن و پایان جنگ سرد بین دو ابر قدرت بوده است؛ در کنفرانس جهانی، وزیران در ناپل ایتالیا برخی از این عوامل با عبارت زیر مورد تأکید قرار گرفت:

«جرم سازمان یافته به طور سنتی به عنوان مشکل قانونی مربوط به نظم عمومی دولت‌های مستقل تلقی شده است. ولی افزایش وابستگی‌های اقتصادی میان دولت‌ها، توسعه حمل و نقل سریع و سیستم‌های ارتباطی، افزایش خارق‌العاده تجارت بین‌المللی و ضرورت وجود یک بازار مالی جهانی به طور چشم‌گیری شرایط تحقق جرم سازمان یافته را تغییر داده است. جای شگفتی نیست که تغییر عمیق شاخصی هم در ماهیت چنین جرمی روی داده است؛ به عبارت دیگر، تکنولوژی مدرن با توسعه قلمرو مفهومی جرم سازمان یافته وضعیت را در تعریف و تشخیص این جرم مشکل‌تر کرده و به تمامی امکان سازمان یافته‌تر شدن، آن هم در سطح بین‌المللی را می‌دهد.

فرصت‌های جدید پدید آمده در سطح فراملی از قبیل توسعه ارتباطات راه دور و فن‌آوری ماهواره‌ای، رایانه‌ها و ریزپردازنده‌ها و انتقال از طریق امواج و بازار آزاد و تبدیل جهان بزرگ به دهکده جهانی آن چنان چهره جذابی برای ارتکاب جرم در سطح فرامرزی ایجاد کرده است که تعداد زیادی از گروه‌های

جرایم سازمان یافته را که به طور سنتی عمدتاً در سطح ملی فعالیت می کردند، وادار کرده که در سطح فرامرزی فعالیت کنند. آن چه جذابیت مورد اشاره را ایجاد کرده، دسترسی گروه های سازمان یافته به بازارهای سود، فرصت سوء استفاده از نقاط ضعف موجود در جوامع مختلف و توانایی فعالیت آنها در مناطقی است که این سازمان ها از اقدامات ناشی از اجرای قانون در امان است. یکی دیگر از محرک ها، فرصت هدایت درآمدهای ناشی از فعالیت نامشروع از طریق سیستم اقتصاد جهانی است. سازمان های مجرمانه با بهره گیری از مشاوران زبده، از بنادر مالیاتی و مراکز بانکی نسبتاً غیر منظم به عنوان نقاط عمده کسب درآمد استفاده کرده و در کشورهایی که منابع سرمایه های غیر قانونی می تواند در آن ها مخفی بماند، سرمایه گذاری می کنند.

بسیاری از این فرصت ها با استفاده از خدمات تخصصی ارایه شده از طریق بانک داران، حساب رسان، و کلا و مشاوران سرمایه گذار، که می توانند به سبب مقررات مربوط به لزوم حفظ اسرار شغلی، اسرار را مخفی نگه دارند، تقویت می گردد.

بی شک موارد یاد شده موجب می شود فرامرزی شدن جرایم سازمان یافته به امری آسان مبدل گردد و در نتیجه، هر یک از اجزای یک جرم در قلمرو کشور، ارتکاب یابد و به اصطلاح، یک جرم، ویژگی چند ملیتی پیدا کند.

بنابراین جرم سازمان یافته فرامرزی به جرمی اطلاق می شود که اولاً- توسط شبکه های مجرمانه مرتبط به هم ارتکاب می یابد و ثانیاً- این شبکه ها در کشورهای مختلف به فعالیت مجرمانه می پردازند؛ و یا اهداف مورد نظر از ارتکاب جرم توسط آنان فراتر از قلمرو جغرافیایی یک کشور است. بر این اساس، جرم سازمان یافته فرامرزی در کنوانسیون ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فرامرزی، جرمی اطلاق شده است که در بیش از یک کشور تحقق یافته باشد؛ یا بخش اساسی تدارک، برنامه ریزی، هدایت و کنترل جرم در کشور دیگر واقع شده باشد؛ و یا گرچه ارتکاب جرم و برنامه ریزی مربوط به آن در یک کشور صورت گرفته، ارتکاب این جرم در کشورهای دیگر نیز دارای تأثیرات اساسی بوده باشد؛ (کنوانسیون ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فرامرزی، ماده ۳، پاراگراف دوم).

نکته قابل ذکر این است که مجرمان سازمان یافته فرامرزی از عملکردهای مهمی برخوردارند. زیرا از یک طرف، در بسیاری از تجارت های قانونی سرمایه گذاری می کنند، مقدار پول شویی به دست آمده را در بانک های جدید به حساب می گذارند و از طرف دیگر کارگران ناراضی را از طریق اخاذی خاموش

می کنند، افراد بیکار را از طریق موقعیت های مشابه سرکوب می کنند و شکایات نواحی فقیرنشین را با توزیع مواد مخدر سرهم می آورند. قرارهای ساخت و پاختی که بین شرکت های تجاری و اتحادیه های وابسته به جرایم سازمان یافته رد و بدل می شود، نمونه خوبی از جرایمی است که هم شرکت های تجاری قانونی و هم اتحادیه های وابسته به این جرایم از ارتکاب آن علیه کارگران ضعیف سود می برند و با وجود این قراردادها آرامش کاری را تضمین می کند.

بنابراین، در عصر حاضر تجارت از ورای مرزها رشد قابل ملاحظه ای یافته است؛ و تجارت غیرقانونی فرامرزی برای تحویل منافع نامشروع نیز به موازات فعالیت های مشروع با یافتن امکانات بهتر گسترش یافته است. البته، چیزی شدن نیز به گسترش و تسهیل ارتباطات فرامرزی و اساساً بی اثر شدن مرزهای بین المللی بیشتر دامن می زنند. به همین دلیل، گروه های سازمان یافته با توانایی مالی، انسانی و شگردهای پیچیده برای نیل به اهداف مجرمانه خود راه نظام سیاسی و جامعه بین المللی را در معرض نا امنی و مخاطره قرار داده است. این گروه ها گاهی با استاده از تران مالی و نفوذ در مراکز تصمیم گیری سیاسی و نظامی، روند انتخابات کشوری را تغییر می دهند. به دست بی دست به انجام اعمال مجرمانه می زنند. این موضوعات، مسئولیت جدی کشورها و جامعه جهانی را در پیش از پیش سنگین می کند تا با گسترش تعامل و همکاری، راهکارهایی را برای مقابله با این پدیده اتخاذ نمایند.

محسن غلامی رزینی

فهرست مطالب

فصل اول - آشنایی با جرایم سازمان یافته فرامرزی..... ۱۵

- ۱- مفهوم جرایم سازمان یافته فرامرزی..... ۱۶
- ۲- تکامل جرایم سازمان یافته فرامرزی..... ۱۷
- ۳- تعریف جرایم سازمان یافته فرامرزی..... ۱۸
- ۴- مفهوم جرم سازمان یافته از منظر نهادهای بین المللی..... ۱۹
- ۴-۱- نهادهای خارجی..... ۲۰
- ۴-۱-۱- پلیس بین الملل (ایتیرپل)..... ۲۰
- ۴-۱-۲- سازمان ملل متحد..... ۲۱
- ۴-۲- نهادهای داخلی سر کشورها..... ۲۲
- ۵- صفات جرایم سازمان یافته فرامرزی..... ۲۳
- ۶- طبقه بندی جرایم سازمان یافته فرامرزی..... ۲۴
- ۷- مشخصه های جرایم سازمان یافته فرامرزی..... ۲۴
- ۷-۱- ویژگی های سازمان مجرمانه..... ۲۵
- ۷-۲- ویژگی های جرم ارتكابی..... ۲۷
- ۷-۳- ویژگی های گروه های سازمان یافته فرامرزی..... ۲۷
- ۷-۴- ویژگی های فعالیت مجرمانه سازمان یافته..... ۲۸
- ۷-۵- ویژگی های جرایم سازمان یافته فرامرزی..... ۳۱
- ۸- تفاوت جرایم سازمان یافته با سایر جرایم..... ۳۳
- ۹- شاخصه های سازمان مجرمانه فرامرزی..... ۳۴
- ۹-۱- سازمان یافتگی و ساختار دارای سلسله مراتب..... ۳۴
- ۹-۲- غیر ایدئولوژیک بودن سازمان یا گروه..... ۳۵
- ۹-۳- عدم محدودیت زمانی و مکانی فعالیت..... ۳۶
- ۹-۴- محدودیت اعضا..... ۳۶
- ۹-۵- ارتكاب فساد اداری..... ۳۶

۳۷	۹-۶- وجود قواعد الزام آور.....
۳۷	۹-۷- انحصارطلبی.....
۳۷	۱۰- علل گرایش افراد به باند‌های سازمان یافته فرامرزی.....
۳۸	۱۱- عوامل اساسی رویکرد مجرمان به جرایم سازمان یافته فرامرزی.....
۳۸	۱۱-۱- گروهی بودن ارتکاب جرم در جرایم سازمان یافته.....
۳۹	۱۱-۲- عدم توازن میان امکانات بازدارنده و امکانات مجرمان سازمان یافته.....
۴۰	۱۱-۳- گسترش موضوعات مجرمانه.....
۴۱	۱۱-۴- بالا بودن کمک‌د فعالیت مجرمانه و کاهش ارتکاب این فعالیت‌ها.....
۴۱	۱۱-۵- خلاء های قانونی و عدم انطباق قوانین سنتی با جرایم مربوط.....
۴۲	۱۲- اهداف جرایم سازمان یافته فرامرزی.....
۴۳	۱۳- آثار جرایم سازمان یافته فرامرزی.....
۴۴	۱۴- پیامدهای جرایم سازمان یافته فرامرزی.....
۴۵	۱۵- عوامل گسترش جرایم سازمان یافته فرامرزی.....
۴۶	۱۵-۱- عامل فرهنگی.....
۴۷	۱۵-۲- شهرنشینی و صنعتی شدن کشورها.....
۴۷	۱۵-۳- فروپاشی شوروی و پایان جنگ سرد.....
۴۷	۱۵-۴- توسعه اطلاعات و سرعت حمل و نقل.....
۴۸	۱۵-۵- درگیری های داخلی.....
۴۸	۱۵-۶- ضعف و فساد دولت مرکزی.....
۴۸	۱۵-۷- گروهی بودن ارتکاب جرم در جرایم سازمان یافته.....
۴۹	۱۶- جرایم سازمان یافته فرامرزی در علم حقوق.....
۴۹	۱۶-۱- مفهوم جرایم سازمان یافته از دیدگاه حقوق دانان و جرم شناسان.....
۵۱	۱۶-۲- مفهوم جرایم سازمان یافته فرامرزی از دیدگاه علم حقوق.....
۵۳	۱۶-۳- خلاء های قانونی و قوانین پراکنده در جرایم سازمان یافته فرامرزی.....
۵۷	۱۶-۴- مهمترین سازمان های بزهکار فعال در جهان.....

فصل دوم- گونه شناسی، مصادیق و انواع جرایم سازمان یافته فرامرزی.....۵۹

- ۱- مصادیق جرایم سازمان یافته در حقوق کیفری ایران..... ۶۰
- ۱-۱- ایجاد باند و تشکیلات با هدف اختلال در نظام صادراتی درون کشور..... ۶۰
- ۲-۱- سرقت و ربودن مال غیر به صورت دسته جمعی..... ۶۰
- ۳-۱- کلاهبرداری..... ۶۱
- ۴-۱- ایجاد، اداره یا عضویت در دسته های برهم زننده امنیت کشور یا قیام کننده علیه حکومت..... ۶۱
- ۵-۱- جعل مسکوکات و اسکناس های رایج داخلی..... ۶۲
- ۶-۱- جعل اسناد سجای و شناسنامه..... ۶۳
- ۷-۱- هتک حرمت به اموال غیر منقول..... ۶۳
- ۸-۱- قاچاق مواد مخدر..... ۶۳
- ۹-۱- تخلفات باندى تعزیرات حکومتی..... ۶۴
- ۲- مصادیق جرایم سازمان یافته فرامرزی در کنوانسیون پالمو..... ۶۵
- ۱-۲- تطهیر درآمدهای نامشروع (پولشویی)..... ۶۷
- ۲-۲- قاچاق غیرمجاز اسلحه..... ۶۸
- ۳-۲- قاچاق زنان و کودکان..... ۶۸
- ۴-۲- قاچاق مهاجران..... ۶۹
- ۵-۲- فساد مالی (ارتشاء)..... ۶۹
- ۳- مصادیق و انواع جرایم سازمان یافته فرامرزی در کنوانسیون ۱۹۹۴ سازمان ملل متحد..... ۷۱
- ۱-۳- قاچاق سلاح..... ۷۲
- ۱-۱-۳- تعریف قاچاق اسلحه..... ۷۴
- ۲-۱-۳- قاچاق سلاح در ایران و جهان..... ۷۶
- ۲-۳- قاچاق مواد هسته ای..... ۷۸
- ۳-۳- قاچاق انسان (مهاجران غیرقانونی)..... ۷۹
- ۱-۳-۳- مفهوم قاچاق انسان..... ۷۹
- ۲-۳-۳- تعریف قاچاق انسان..... ۷۹

- ۸۰..... ۳-۳-۳- قاچاق انسان در حقوق کیفری ایران.
- ۸۲..... ۴-۳-۳- دسته بندی قاچاق.
- ۸۴..... ۵-۳-۳- قاچاق انسان در اسناد بین المللی.
- ۸۸..... ۴-۳- قاچاق زنان و کودکان.
- ۸۹..... ۱-۴-۳- پیشینه قاچاق زنان.
- ۹۰..... ۲-۴-۳- قاچاق زنان در جهان معاصر.
- ۹۰..... ۳-۴-۳- وضعیت قاچاقچیان زنان و کودکان و قرانیان آنان در جهان.
- ۹۳..... ۴-۴-۳- وضعیت قاچاقچیان زنان و کودکان و قرانیان آنان در کشورهای اسلامی.
- ۹۴..... ۵-۴-۳- چگونگی قاچاق زنان.
- ۹۵..... ۶-۴-۳- عوامل و زمینه های قاچاق زنان و کودکان.
- ۹۸..... ۵-۳- قاچاق اعضای بدن.
- ۹۹..... ۶-۳- تروریسم.
- ۱۰۰..... ۱-۶-۳- تعریف ترور.
- ۱۰۰..... ۲-۶-۳- تعریف تروریسم.
- ۱۰۲..... ۳-۶-۳- انواع تروریسم.
- ۱۰۳..... ۴-۶-۳- کنوانسیون های بین المللی و منطقه ای در رابطه با تروریسم.
- ۱۰۸..... ۷-۳- بیوتروریسم.
- ۱۱۲..... ۱-۷-۳- مفهوم بیوتروریسم.
- ۱۱۵..... ۲-۷-۳- تعریف بیوتروریسم.
- ۱۱۸..... ۳-۷-۳- حمله بیوتروریستی چیست.
- ۱۱۸..... ۴-۷-۳- بیوتروریسم ها چه کسانی هستند.
- ۱۱۹..... ۵-۷-۳- تاریخچه جنگ های میکروبی (بیولوژیک).
- ۱۲۴..... ۶-۷-۳- ویژگی های سلاح های میکروبی.
- ۱۲۴..... ۷-۷-۳- ویژگی های عوامل میکروبی.
- ۱۲۵..... ۸-۷-۳- پیچیدگی های برخورد با عوامل میکروبی.

- ۹-۷-۳- راه های انتشار عوامل بیولوژیک در یک حمله تروریستی..... ۱۲۶
- ۱۰-۷-۳- نشانه های یک تهاجم بیولوژیک..... ۱۲۶
- ۱۱-۷-۳- مدیریت بحران و اصول مبارزه با تروریسم..... ۱۲۶
- ۱۲-۷-۳- بیوتروریسم با اهداف اقتصادی..... ۱۲۸
- ۸-۳- تروریسم سایبری..... ۱۲۸
- ۹-۳- دزدی دریایی..... ۱۲۹
- ۱-۹-۳- تاریخچه دزدی دریایی..... ۱۳۱
- ۲-۹-۳- دزدی دریایی از منظر معاهدات حقوق دریاها..... ۱۳۳
- ۳-۹-۳- دزدی دریایی به مثابه یک جرم بین المللی..... ۱۳۳
- ۴-۹-۳- اهداف دزدان دریایی..... ۱۳۵
- ۵-۹-۳- دادگاه های ایران و حمایت رسیدگی به جرم دزدی دریایی..... ۱۳۵
- ۶-۹-۳- موانع و مشکلات حقوق بشی در مبارزه با دزدان دریایی..... ۱۳۶
- ۷-۹-۳- اقدامات سازمان های بین المللی در مبارزه با دزدان دریایی..... ۱۳۶
- ۸-۹-۳- حقوق و تکالیف کشورهای دیگر در قبال دزدی دریایی..... ۱۳۸
- ۱۰-۳- قاچاق مواد مخدر..... ۱۳۹
- ۱-۱۰-۳- پیامدهای مواد مخدر..... ۱۳۹
- ۲-۱۰-۳- مبارزه با فرامرزی با قاچاق مواد مخدر..... ۱۴۰
- ۳-۱۰-۳- مفهوم قاچاق مواد مخدر و روان گردان..... ۱۴۲
- ۴-۱۰-۳- دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد (unodc)..... ۱۴۵
- ۱۱-۳- قاچاق کالا و ارز..... ۱۴۸
- ۱-۱۱-۳- مفهوم قاچاق کالا..... ۱۴۸
- ۲-۱۱-۳- انواع قاچاق کالا..... ۱۴۸
- ۳-۱۱-۳- علل و انگیزه های قاچاق کالا..... ۱۴۸
- ۴-۱۱-۳- بررسی جرم قاچاق کالا و ارز در حقوق کیفری ایران..... ۱۴۸
- ۱۲-۳- پولشویی..... ۱۵۱

- ۱۵۲..... ۳-۱۲-۱- پولشویی در قوانین جمهوری اسلامی ایران
- ۱۵۷..... ۳-۱۲-۲- مراحل فرآیند پولشویی
- ۱۶۰..... ۳-۱۲-۳- ویژگی های پولشویی
- ۱۶۰..... ۳-۱۲-۴- ساختار تشکیلاتی پولشویی
- ۱۶۱..... ۳-۱۲-۵- توصیه های چهل گانه FATF در زمینه پولشویی

فصل سو: نظام جهانی مقابله با جرایم سازمان یافته فرامرزی..... ۱۷۲

- ۱۷۳..... ۱- پیشگیری از جرایم سازمان یافته فرامرزی
- ۱۷۷..... ۲- شکل گیری تعامل و همکاری های بین المللی در مقابله با جرایم سازمان یافته فرامرزی
- ۱۷۸..... ۳- توسعه همکاری های قضایی بین المللی با هدف مقابله با جرایم سازمان یافته فرامرزی
- ۱۷۹..... ۴- پلیس بین الملل و جرایم سازمان یافته فرامرزی
- ۱۸۱..... ۴-۱- مأموریت های سازمان اینترپل
- ۱۸۲..... ۴-۲- اهداف سازمان اینترپل
- ۱۸۳..... ۵- کنوانسیون های متعقد در زمینه مقابله با جرایم سازمان یافته فرامرزی
- ۱۸۴..... ۵-۱- الزامات ج.ا.ایران براساس اسناد بین المللی
- ۱۸۵..... ۵-۲- کنوانسیون وین
- ۱۸۷..... ۵-۳- کنوانسیون سازمان ملل (پالرمو)
- ۱۹۱..... ۵-۴- قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت
- ۱۹۳..... ۳۶- راهکارهای مقابله با جرایم سازمان یافته فرامرزی

پیوست ها..... ۲۰۱

فهرست منابع..... ۲۱۷